

Ίσες Ευκαιρίες στην ΕΕ- Προοπτικές για την Κύπρο, Κύπρος

**ΚΥΠΡΙΑΚΗ ΟΜΟΣΠΟΝΔΙΑ ΓΥΝΑΙΚΩΝ
ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΩΝ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΩΝ "ΙΣΕΣ
ΕΥΚΑΙΡΙΕΣ ΕΞΕΛΙΞΗΣ ΣΤΗΝ Ε.Ε. –
ΠΡΟΟΠΤΙΚΕΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΚΥΠΡΟ"**Ομιλία Άννας
Καραμάνου-Ευρωβουλευτού
Προέδρου της Επιτροπής Δικαιωμάτων των
Γυναικών και Ίσων Ευκαιριών Λευκωσία,
6.6.2002 Άννα ΚΑΡΑΜΑΝΟΥ
Ευρωβουλευτής

Αισθάνομαι ιδιαίτερη χαρά και τιμή που βρίσκομαι στη Κύπρο, προσκεκλημένη της Κυπριακής Ομοσπονδίας Γυναικών Επιχειρηματιών και Επαγγελματιών, της οργάνωσης που έχει αναπτύξει τόσο μεγάλη δραστηριότητα για την ενίσχυση του ρόλου των γυναικών στον επιχειρηματικό κόσμο και την αξιοποίηση των νέων δυνατοτήτων που προσφέρει η επικείμενη ένταξη της Κύπρου στην Ευρωπαϊκή Ένωση. Θα ήθελα ιδιαίτερα να ευχαριστήσω για την πρόσκληση την πρόεδρο της Ομοσπονδίας κυρία Άρτεμη Τουμαζή και ταυτόχρονα να την συγχαρώ για τον ενθουσιασμό, τις πρωτοβουλίες και την αφοσίωσή της στην υπόθεση της προώθησης των δικαιωμάτων των γυναικών.

Γνωρίζω ότι έχει συντελεσθεί πολύ μεγάλη πρόοδος κατά τα τελευταία χρόνια. Η συμμετοχή των γυναικών της Κύπρου στο εργατικό δυναμικό από το 30% που ήταν το 1976

έχει φθάσει σήμερα στο 40%, ενώ το 56,7% των γυναικών ηλικίας 15 έως 64 εργάζονται. Ανάλογη είναι και η συμμετοχή τους στην εκπαίδευση και η συνεχής ενίσχυση των προσόντων και του μορφωτικού τους επιπέδου. Σημαντική είναι επίσης και η πρόσφατη υιοθέτηση νομοθετικού πλαισίου για την καταπολέμηση της ενδοοικογενειακής βίας εις βάρος των γυναικών, το οποίο προβλέπει ικανοποιητικές ρυθμίσεις για την προστασία των θυμάτων και την οικονομική και ψυχολογική υποστήριξή τους. Ακόμη, ο διπλασιασμός του αριθμού των γυναικών στο Κοινοβούλιο κατά τις τελευταίες εκλογές, παρά το γεγονός ότι παραμένει εξαιρετικά χαμηλός, ωστόσο σηματοδοτεί τις νέες τάσεις και τις αλλαγές που συντελούνται.

Η Κύπρος λοιπόν σήμερα παρουσιάζει ιδιαίτερα μεγάλη πρόοδο στην υιοθέτηση του ευρωπαϊκού κοινοτικού κεκτημένου και είναι η πρώτη και καλύτερη στο κατάλογο των υπό ένταξη χωρών, αφού ικανοποιεί πλήρως τα πολιτικά και οικονομικά κριτήρια που είχαν τεθεί από το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο της Κοπενχάγης. Η Κύπρος θα ενταχθεί με την πρώτη ομάδα κρατών στην Ευρωπαϊκή Ένωση. Ταυτόχρονα εργαζόμαστε και για την επίλυση του πολιτικού προβλήματος. Σε κάθε περίπτωση οι αποφάσεις του Ελσίνκι ισχύουν και με βάση αυτό το «κεκτημένο» η Ελλάδα θα χρησιμοποιήσει όλα τα θεσμικά μέσα που της παρέχει η Συνθήκη. Όπως γνωρίζετε και το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο έχει υιοθετήσει την πολύ θετική για την Κύπρο έκθεση του Λουξεμβούργου ευρωβουλευτού κ. Roos. Αναφερόμενη βέβαια στην ευρωπαϊκή προοπτική της Κύπρου δεν μπορώ να μη μνημονεύσω με συγκίνηση τον αρχιτέκτονα της ενταξιακής πορείας της Κύπρου τον αείμνηστο Γιάννο Κρανιδιώτη.

Η Διεύρυνση της Ένωσης αποτελεί μια μη

αναστρέψιμη ιστορική επιλογή, αποτελεί όρο εκ των ων ουκ άνευ για την εδραίωση της σταθερότητας, της δημοκρατίας, της ειρήνης και της ευημερίας στην ευρωπαϊκή ήπειρο. Σήμερα η Ευρώπη έπειτα από 50 περίπου χρόνια επιτυχημένης πορείας βρίσκεται αντιμέτωπη με μια διπλή πρόκληση. α/ τη διεύρυνση του αριθμού των κρατών μελών της και β/ την Μ της σε πολιτική ένωση. Έχει ήδη ξεκινήσει ο διάλογος για το μέλλον της Ευρώπης και από τις 28 Φεβρουαρίου 2002 οι εργασίες της Συντακτικής Συνέλευσης που θα προτείνει τις αναγκαίες θεσμικές αλλαγές. Φαίνεται ότι το όραμα μιας πολιτικής ένωσης με ομοσπονδιακή συγκρότηση και ισχυρή διεθνή παρουσία συγκεντρώνει την πλειοψηφία τόσο της Συνέλευσης, όσο και της κοινωνίας των πολιτών. Οι πρόσφατες εξελίξεις στην Ευρώπη με την ενδυνάμωση των ακροδεξιών αντιλήψεων, της ξενοφοβίας και του ρατσισμού, επιβάλλουν την επιτάχυνση των διαδικασιών της ευρωπαϊκής ολοκλήρωσης. Χρειάζεται εγρήγορση, συσπείρωση και αγώνας για τη διαφύλαξη των αξιών πάνω στις οποίες οικοδομήθηκε η Ε.Ε.

Μέσα σε αυτό το ενδιαφέρον πολιτικό σκηνικό, οι γυναίκες αναζητούν τον σύγχρονο ρόλο τους και διεκδικούν την ισότιμη συμμετοχή τους στο σχεδιασμό του μέλλοντος. Η Ευρωπαϊκή ολοκλήρωση δεν μπορεί να επιτευχθεί χωρίς τη συμμετοχή των γυναικών, του μισού πληθυσμού, στην οικοδόμηση της Ευρώπης, υπό τους ίδιους όρους και προϋποθέσεις με αυτούς των ανδρών. Η Ευρωπαϊκή Ένωση και τα κράτη-μέλη της έχουν σε πολλές περιπτώσεις δηλώσει την πίστη και τη πλήρη δέσμευσή τους στην επίτευξη της ισότητας των φύλων, σε διεθνές, ευρωπαϊκό και εθνικό επίπεδο. Συνεπώς, μια ίση εκπροσώπηση γυναικών και ανδρών στις συζητήσεις και τις αποφάσεις της Συντακτικής Συνέλευσης, που προετοιμάζει τις μεταρρυθμίσεις της Συνθήκης εν όψει και της

Διεύρυνσης, θα έπρεπε να είναι το φυσικό αποτέλεσμα εκείνων των δεσμεύσεων και των δημοκρατικών αξιών που προβάλλει η Ένωση.

Δυστυχώς, κάτι τέτοιο δεν συνέβη. Στο σύνολο των 105 μελών της Συνέλευσης συμμετέχουν μόνο 15 γυναίκες.

Με επιστολή που απέστειλα στον κ. Ζισκάρ Ντ' Εσταίν, εκ μέρους της Επιτροπής Δικαιωμάτων των Γυναικών και Ίσων Ευκαιριών, εξέφρασα τη βαθύτατη απογοήτευσή μας για τη σύνθεση της Συνέλευσης, για το γεγονός ότι η αρχή της δημοκρατίας της ισότητας δεν έγινε σεβαστή. Αυτό είναι ένα ζωντανό παράδειγμα για το τι συμβαίνει όταν οι κανόνες που αφορούν την ισόρροπη εκπροσώπηση γυναικών και ανδρών δεν είναι δεσμευτικοί.

Η Επιτροπή Δικαιωμάτων των Γυναικών και Ίσων Ευκαιριών του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου, σε ειδική συνεδρίασή της, στις 22 Μαΐου 2002, με τη συμμετοχή μελών της Συνέλευσης, συζήτησε θέσεις και προτάσεις που θα ενισχύουν το θεσμικό πλαίσιο για την ισότητα των φύλων στη νέα Συνθήκη, όπως:

ενίσχυση της νομικής βάσης, ώστε η ισότητα των φύλων να κατοχυρωθεί στην πράξη και σε όλους τους τομείς της οικονομικής, πολιτικής και κοινωνικής ζωής
ρητή απαγόρευση κάθε διάκρισης με βάση το φύλο
εισαγωγή ενός νέου μέτρου στη Συνθήκη που θα δηλώνει ότι η ισόρροπη συμμετοχή γυναικών και ανδρών σε όλα τα επίπεδα είναι υποχρεωτική στη σύνθεση των συνελεύσεων, των οργάνων και των θεσμών της Ένωσης.

Οι γυναίκες και οι αξίες των γυναικών δεν μπορούν να περιθωριοποιηθούν στην διαδικασία της οικοδόμησης του μέλλοντος της Ευρώπης. Είναι απαραίτητο να κατοχυρώσουμε στη Συνθήκη την ισότητα των φύλων, ώστε να

παρέχει τα νομικά εργαλεία που θα την υλοποιούν.

Σε ότι αφορά τον προ-ενταξιακό διάλογο, αναγνωρίζεται ότι η αρχή της ισότητας ανδρών και γυναικών αποτελεί απαραίτητη προϋπόθεση για την προσχώρηση, εφόσον συνιστά κατά βάση ζήτημα ανθρωπίνων δικαιωμάτων. Η απαιτούμενη οικοδόμηση θεσμών ή η ενίσχυση της θεσμικής και διοικητικής ικανότητας σε αυτόν τον τομέα, αποτελεί ζωτικής σημασίας προϋπόθεση για την πλήρη εφαρμογή του κεκτημένου.

Είναι γεγονός ότι η αναγνώριση των ανθρωπίνων και πολιτικών δικαιωμάτων των γυναικών, είναι μια πολύ πρόσφατη ιστορία. Η έξοδος του μισού του ανθρώπινου γένους, του θηλυκού, από την περιθωριοποίηση και την αφάνεια αιώνων, η μαζική συμμετοχή των γυναικών στη δημόσια ζωή, στην εκπαίδευση και τις οικονομικές δραστηριότητες, οι αλλαγές στους ρόλους των δύο φύλων και στη δομή της οικογένειας συνιστά, κατά τους κοινωνιολόγους, την μεγαλύτερη ειρηνική κοινωνική επανάσταση στην ιστορία της ανθρωπότητας.

Η συμβολή της ΕΕ στην προώθηση των ίσων ευκαιριών, κατά τα τελευταία 50 χρόνια, υπήρξε αποφασιστική. Από την εποχή της ίδρυσης της, η Ευρωπαϊκή Κοινότητα, με τη Συνθήκη της Ρώμης (1957) είχε θεσμοθετήσει την αρχή της ίσης αμοιβής για γυναίκες και άνδρες. Στη συνέχεια, υιοθετήθηκαν μία σειρά νομοθετικών διατάξεων, με στόχο την εξασφάλιση ίσων δικαιωμάτων πρόσβασης στην απασχόληση, στην επαγγελματική κατάρτιση, στις συνθήκες εργασίας και την κοινωνική προστασία. Ουσιαστική ενίσχυση της νομικής βάσης για την προώθηση των δικαιωμάτων των γυναικών επιτυγχάνεται με την υπογραφή της Συνθήκης του Άμστερνταμ, τον Οκτώβριο του 1997, όπου η ισότητα των φύλων ορίζεται ως στόχος της ΕΕ.

Η Κοινότητα υπογραμμίζει την πρόθεσή της να εξαλειφθούν οι ανισότητες και να προαχθεί η ισότητα των φύλων στο επίπεδο της απασχόλησης και της κοινωνικής προστασίας.

Από την δεκαετία του '80 η Κοινότητα εφαρμόζει μία σειρά πενταετών ειδικών προγραμμάτων δράσης σε μία προσπάθεια να περάσουμε από την τυπική και επίσημη στην ουσιαστική και λειτουργική ισότητα.

Το 5ο Ετήσιο Πρόγραμμα Δράσης, η νέα στρατηγική-πλαίσιο της Κοινότητας για την ισότητα, η οποία τέθηκε σε ισχύ το 2000, προτάθηκε από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή, έπειτα από πρωτοβουλία της Ελληνίδας Επιτρόπου κας Άννας Διαμαντοπούλου και αναφέρεται στην αρχή του "gender mainstreaming". Σύμφωνα με αυτήν την αρχή, η προώθηση της ισότητας δεν αποτελεί απλά την εφαρμογή θετικών μέτρων που απευθύνονται στις γυναίκες, αλλά μέτρων που ως στόχο έχουν την αναπροσαρμογή της οργάνωσης της κοινωνίας και μία δίκαιη κατανομή υποχρεώσεων και ευθυνών ανάμεσα στους άνδρες και τις γυναίκες, σε όλους τους τομείς της οικονομικής, κοινωνικής και πολιτικής ζωής.

Η νέα στρατηγική-πλαίσιο προσδιορίζει πέντε στόχους:

ισότητα στην οικονομική ζωή
ίση εκπροσώπηση και συμμετοχή στη λήψη των αποφάσεων
ισότητα στα κοινωνικά δικαιώματα
ισότητα στα δικαιώματα των πολιτών
αλλαγή των ρόλων των φύλων και υπερνίκηση των στερεοτύπων

Η στρατηγική εφαρμόζεται όχι μόνο στις πολιτικές που έχουν άμεση σχέση με τους πολίτες της ΕΕ, αλλά και στις συναλλαγές της ΕΕ με τρίτες χώρες, μέσω της διαδικασίας της Διεύρυνσης και των εξωτερικών σχέσεων

γενικά. Παράλληλα, εξελίσσεται και ένα πρόγραμμα, μέσω του οποίου διατίθενται 50 εκατομμύρια ευρώ, με σκοπό την χρηματοδότηση μέτρων για την ευαισθητοποίηση σε θέματα ισότητας και τη διαμόρφωση δικτύων που θα συνδέουν μεταξύ τους τα θεσμικά όργανα της Ε.Ε., τις εθνικές αρχές, τους κοινωνικούς εταίρους και τις ΜΚΟ.

Η Επιτροπή Δικαιωμάτων των Γυναικών και Ίσων Ευκαιριών του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου, της οποίας έχω την τιμή να είμαι πρόεδρος από την 21-1-2002, αποτελείται από 40 τακτικά μέλη και υποχρέωσή της είναι η συνεχής παρακολούθηση θεμάτων, όπως:

- ο σχεδιασμός, η εξέλιξη και υλοποίηση πολιτικών για τα δικαιώματα των γυναικών στην ΕΕ, καθώς και η ενίσχυση σχετικών πολιτικών σε τρίτες χώρες
- η ενσωμάτωση και περαιτέρω επέκταση της αρχής του mainstreaming σε όλους τους τομείς
- η θεμελίωση και αξιολόγηση όλων των πολιτικών και των προγραμμάτων για γυναίκες
- η συνεχής παρακολούθηση της εφαρμογής διεθνών συμφωνιών και συνθηκών που αναφέρονται στα δικαιώματα των γυναικών (Ηνωμένα Έθνη, Διεθνές Γραφείο Εργασίας)
- η πολιτική ενημέρωσης για θέματα δικαιωμάτων των γυναικών
- η πολιτική ίσων ευκαιριών ανδρών και γυναικών σε σχέση με τις ευκαιρίες στην αγορά εργασίας.

Κατά την διάρκεια της τελευταίας κοινοβουλευτικής περιόδου, η Επιτροπή Δικαιωμάτων των Γυναικών έχει δημοσιεύσει 20 Εκθέσεις, οι οποίες εφιστούν την προσοχή και απαιτούν δράση σε περιοχές που έχουν αποφασιστική σημασία για τις γυναίκες, όπως είναι η καταπολέμηση της βίας και της σεξουαλικής εκμετάλλευσης των γυναικών, η

ίση αμοιβή ανδρών και γυναικών για εργασία ίσης αξίας, η συμμετοχή των γυναικών στη πολιτική, οι επιπτώσεις του θρησκευτικού φανατισμού στην ισότητα των φύλων, κλπ. Ιδιαίτερα, η Επιτροπή μας επέμεινε στην εφαρμογή αποφασιστικών πλευρών της πολιτικής της Κοινότητας, όπως είναι η ισόρροπη συμμετοχή ανδρών και γυναικών σε όλα τα κέντρα λήψης αποφάσεων και η αντιμετώπιση της βίας.

Σε επίπεδο Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου, ο αριθμός των γυναικών βουλευτών κατά την τελευταία κοινοβουλευτική περίοδο ανέρχεται στο 31% (από τα 626 μέλη του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου οι 194 είναι γυναίκες), ενώ πέντε από τα είκοσι μέλη της Ευρωπαϊκής Επιτροπής είναι γυναίκες. Η Ελλάδα κατέχει την προτελευταία θέση με ποσοστό 16%. Σε εθνικό επίπεδο σημαντικές επιδόσεις έχουν οι Σκανδιναβικές χώρες, με πρώτη τη Σουηδία.

Είναι πλέον φανερό, πως παρά τις σοβαρές αντιστάσεις, αναπτύσσεται στην Ευρώπη μια νέα συνείδηση, μια νέα πολιτική βούληση, ώστε η ισότητα των φύλων να συμπεριλάβει το σύνολο των σχέσεων – κοινωνικών, οικονομικών και πολιτικών. Είναι βέβαιον πως καμιά από τις προκλήσεις της εποχής μας δεν μπορεί να αντιμετωπισθεί χωρίς τη συμμετοχή, τη συνεισφορά των ιδεών και των ικανοτήτων των γυναικών.

Η συμμετοχή των γυναικών στη πολιτική και στο σχεδιασμό του μέλλοντος, σε όλα τα επίπεδα λήψης αποφάσεων, αποτελεί αδήριτη ανάγκη, για τους παρακάτω λόγους:

ΕΝΙΣΧΥΣΗ ΤΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ:

Η Δημοκρατία βασίζεται στη συμμετοχή όλων των πολιτών στις διαδικασίες διαμόρφωσης και λήψης των αποφάσεων. Οι γυναίκες αποτελούν το 51% του πληθυσμού, εργάζονται και

μορφώνονται όπως και οι άνδρες και δικαιούνται ανάλογης πολιτικής εκπροσώπησης

**ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΣΤΗΝ ΠΡΑΞΗ ΤΗΣ ΑΡΧΗΣ ΤΗΣ
ΙΣΟΤΗΤΑΣ ΤΩΝ ΦΥΛΩΝ, ΩΣ ΒΑΣΙΚΟΥ
ΑΝΘΡΩΠΙΝΟΥ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΟΣ:**

Αυτό το δικαίωμα θα πρέπει να μεταφράζεται σε δίκαιη κατανομή των υποχρεώσεων στην ιδιωτική και στη δημόσια σφαίρα, κατάργηση της διαίρεσης της εργασίας κατά φύλα και υπέρβαση του ιστορικού αποκλεισμού των γυναικών από την πολιτική ζωή

**ΕΜΠΛΟΥΤΙΣΜΟΣ ΤΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ ΜΕ
ΔΙΑΦΟΡΕΤΙΚΕΣ ΕΜΠΕΙΡΙΕΣ, ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΝΤΑ ΚΑΙ
ΣΥΣΤΗΜΑΤΑ ΑΞΙΩΝ:**

Ο ιστορικός αποκλεισμός του γυναικείου φύλου από το δημόσιο βίο είχε ως αποτέλεσμα να αποκτήσουν οι γυναίκες διαφορετικές εμπειρίες, ενδιαφέροντα και συστήματα αξιών. Σε μία δημοκρατική κοινωνία οι πολιτικές αποφάσεις θα πρέπει αντανακλούν τα ενδιαφέροντα και τα συμφέροντα όλων των πολιτών

**ΑΞΙΟΠΟΙΗΣΗ ΠΟΛΥΤΙΜΩΝ ΑΝΘΡΩΠΙΝΩΝ
ΠΟΡΩΝ:**

Οι γυναίκες αποτελούν το μισό της παγκόσμιας πηγής ανθρώπινου δυναμικού, ικανοτήτων και ταλέντων. Η φτωχή παρουσία των γυναικών στα κέντρα πολιτικών αποφάσεων σημαίνει φτώχεια και στέρηση για τη χώρα από τη μη αξιοποίηση των ανθρώπινων πόρων που διαθέτει

**ΑΝΑΝΕΩΣΗ ΤΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ ΚΑΙ ΤΩΝ
ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΩΝ ΛΗΨΗΣ ΑΠΟΦΑΣΕΩΝ-ΝΕΑ
ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΚΟΥΛΤΟΥΡΑ**

Οι γυναίκες για πολιτισμικούς κυρίως λόγους είναι φορείς διαφορετικών ιδεών, αξιών και συμπεριφορών, που εναρμονίζονται περισσότερο με την κοινωνική πραγματικότητα και το πολιτικό κλίμα του τέλους του 20ου αιώνα.

Σε αυτό το πλαίσιο, θα ήθελα να σας μεταφέρω και να κλείσω με αυτό, τι σχετικό έγραψε ένας διακεκριμένος άνδρας, ο Francis Fukuyama, σε πρόσφατο άρθρο του με τίτλο «Αν οι γυναίκες κυβερνούσαν τον κόσμο», «Θα μπορούσε πλέον να θεωρηθεί βέβαιη η πρόβλεψη ότι η μεγαλύτερη συμμετοχή των γυναικών στη πολιτική θα οδηγούσε σε ένα κόσμο που δεν θα ήταν τόσο προσκολλημένος στη βία. Μπορεί η Αθηνά, η θεά της σοφίας αλλά και του πολέμου να αποτελούσε γυναικείο πρότυπο για τους αρχαίους, στον σημερινό κόσμο όμως η γυναικεία επιρροή ασκεί καταλυτική επίδραση εναντίον του милитарισμού και υπέρ της ειρήνης».

Οι γυναίκες της Κύπρου, της Ελλάδας και της Ευρώπης θέλουν και μπορούν να οικοδομήσουν μια ομόσπονδη, δημοκρατική και ευημερούσα Ένωση, μια ευρωπαϊκή ήπειρο θεμελιωμένη στις αξίες της δημοκρατίας, της ελευθερίας, της ειρήνης, της ισότητας, της δικαιοσύνης και της αλληλεγγύης.